

De perfecte zus

Jean Kwok bij Boekerij:

Bijna thuis
Dans met mij
De perfecte zus

Jean Kwok

De perfecte zus

Een ontroerend verhaal over familie,
geheimen en identiteit

ISBN 978-90-225-8915-1
ISBN 978-94-023-1453-3 (e-book)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: Searching for Sylvie Lee
Vertaling: Iris Bol en Marcel Rouwé, Fast Forward Translations
Omslagontwerp: Johannes Wiebel | punchdesign
Omslagbeeld: © Shutterstock
Zetwerk: CeevanWee, Amsterdam

© 2019 Jean Kwok
© 2020 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Erwin, Stefan en Milan

Ter nagedachtenis aan mijn geliefde broer Kwan

Deel 1

Amy

MAANDAG 2 MEI

Ik sta voor het raam van ons kleine appartement in Queens en tuur pa en ma na die naar hun werk gaan. Half verscholen achter de versleten gordijnen die ma zelf heeft genaaid, zie ik hen naast elkaar naar het metrostation verderop in de straat lopen. Bij de ingang blijven ze staan en kijken elkaar even aan. Op dat moment houd ik altijd even mijn adem in, wachtend tot pa ma's wang zal aanraken, ma in tranen zal uitbarsten of tot een van beiden een klein gebaar zal maken dat de waarheid over hun relatie onthult. In plaats daarvan steekt ma haar hand op en wuift onbeholpen, waarbij haar zwarte sjaal wat wijkt zodat haar slanke onderarm zichtbaar is, en pa sloft de open mond van het station in terwijl het ochtendverkeer door onze straat ronkt. Dan buigt ma haar hoofd en loopt door naar de buurtstomerij waar ze werkt.

Ik slaak een zucht en loop bij het raam vandaan. Eigenlijk zou ik iets productievers moeten doen. Waarom bespioneer ik mijn ouders nog steeds? Omdat ik een volwassene ben die thuis woont en niets beters te doen heeft. Als ik niet oppas, word ik net zoals ma. Timide, plichtsgetrouw en zwoegend voor een baan die nauwelijks wat oplevert. Toch heb ik in de loop der jaren flitsen opgevangen van een andere pa en ma. De hartstocht die op haar gezicht verschijnt wanneer ze 's avonds

de Chinese romans leest die pa veracht. De manier waarop pa zijn hand uitsteekt naar haar elleboog als hij achter haar loopt, maar zich vervolgens bedenkt en hem weer terugtrekt. Ik loop langs mijn slaapkamer, die niet groter is dan een kast, en mijn blik valt op de poster die aan de muur hangt, bijna onzichtbaar achter de wankele stapels paperassen en wasgoed. Het is een citaat van Willa Cather waar ik altijd dol op ben geweest: ‘Het hart van een ander is als een donker woud, hoe dicht het ook bij het eigen hart is geweest.’ Ik weet niet zeker of ik dat wel met haar eens ben, maar haar woorden brengen me keer op keer van mijn stuk.

Ons benauwde appartement ruikt nog vaag naar de wierook die ma vanochtend heeft gebrand voor het altaar van haar moeder. Grootmoeder is namelijk een week geleden overleden, in Amsterdam. Daar woonde ze bij de familie Tan: ma’s nicht Helena, Helena’s echtgenoot Willem en hun zoon Lukas, die drieëndertig is, even oud als mijn oudere zus Sylvie. Ik heb grootmoeder nooit ontmoet, maar ma’s verdriet is over me heen gespoeld als een waterval tot ook mijn hart ervan is doordrenkt. De huid rond ma’s ogen is rood en schraal van het wrijven. De afgelopen avonden, terwijl pa zich verschool op hun slaapkamer, heb ik ma’s hand vastgehouden terwijl ze ineengedoken op de bank haar snikken onderdrukte, en haar best deed om de vloed van tranen te stelpen met een oud, gekreukt papieren zakdoekje. Ik draag vandaag ook zwart, ter wille van mijn moeder, maar pa draagt zijn gewone kleren. Niet dat het hem onverschillig laat, maar hij is niet in staat ons te laten zien dat het hem iets doet.

Sylvie heeft de eerste negen jaar van haar leven bij grootmoeder en het gezin van Helena in Nederland gewoond. Een maand geleden, zodra ze hoorde dat grootmoeder ziek was, is ze daarheen teruggevoerd. Ze werkt daar ook aan een adviesproject voor haar bedrijf. De oogverblindende Sylvie, zeven jaar ouder dan ik, die toen ik pas twee jaar was uit haar schitte-

rende, betoverende leventje in Europa was weggerukt en terugkwam naar ons appartement in Queens waar het altijd naar kool rook. Vaak zijn de knappe en de slimme zus twee verschillende mensen, maar in ons gezin behoren beide eigenschappen toe aan mijn zus. En ik, ach, ik ben slechts een schaduw, een bijkomstigheid, een weifelende echo. Als ik niet zo veel van Sylvie hield, zou ik haar haten.

Hoe hebben alledaagse ouders als onze pa en ma zo'n briljant schepsel als Sylvie kunnen voortbrengen? Elke keer dat ik op de lagere of middelbare school een docent kreeg die Sylvie eerder in de klas had gehad, zei die vol verwachting: 'Ah, jij bent het zusje van Sylvie Lee.' Vervolgens zag ik zijn of haar hooggespannen verwachtingen veranderen in verbijstering vanwege mijn gestotter en mijn traagheid. Dat werd gevolgd door teleurstelling en uiteindelijk door onverschilligheid. Sylvie heeft haar bachelor aan Princeton behaald en haar master chemische technologie aan het MIT. Daarna heeft ze een paar jaar gewerkt en toen is ze weer gaan studeren aan Harvard om haar Master of Business Administration te halen. Nu is ze organisatieadviseur, een beroep dat ik nooit zal begrijpen, hoe vaak ze het me ook probeert uit te leggen. Sylvie is, net als ik, dol op alle mogelijke zoetigheden, maar in tegenstelling tot mij komt ze nooit een gram aan. Ik heb haar het ene na het andere Chinese eiartaartje zien eten zonder dat het enig effect had op haar elegante heupen, alsof de enorme intensiteit van haar wilskracht de calorieën verbrandt, alles verteert wat ze aanraakt. Toen ze klein was, had ze een lui oog, waarvoor ze jarenlang een ooglapje heeft gedragen. Tegenwoordig is de enige onvolmaaktheid van haar mooie gezicht dat haar rechteroog nog altijd iets naar buiten draait als ze moe is. De meeste mensen merken het niet eens op, maar soms troost ik mezelf met dit kleine gebrek van Sylvie: *zie je wel, ze is toch niet zo volmaakt.*

Ik loop naar de kast vol butsen, waarin ik een stel kleine,

zorgvuldig ingepakte oranje *loquats* had verstoppt. Als ik die op het keukentafelblad van vinyl had laten liggen en pa had de kwetsbare huisjesslak gezien die zich tussen de peervormige vruchten verborg, zou hij die hebben gedood. Pa werkt op een vismarkt in Chinatown. Hij heeft immuun moeten worden voor de dood: al die naar adem snakkende vissen op de houten snijplank tot hij ze afmaakt met zijn hakmes.

De piepkleine slak met zijn doorschijnende huisje zit nog altijd op een van de loquats en lijkt prima in orde. Iets wat sterk genoeg was om de hachelijke reis uit China te overleven verdient een kans om een leven voor zichzelf op te bouwen. Ik pak een gebruikt plastic zakje, stop daar voorzichtig de loquat met de slak in en loop naar de deur. Ik trek een dun jack aan en pak mijn portemonnee en mijn mobiele telefoon. Voordat ik het appartement verlaat, doe ik mijn dikke bril met het paarse montuur af en stop hem in mijn zak. Ik neem niet de moeite om mijn contactlenzen in te doen. Door de combinatie van ijdelheid en luiheid leef ik een groot deel van de tijd in een wazige wereld.

Ik sjok de paar straten naar het kleine park vlak bij ons huis. Het is zo vroeg dat de rolluiken van sommige winkels nog omhoog zijn en ik huiver als er een frisse wind over de betonnen stoep waait. Er stijgt een bittere stank op uit het brede, onpersoonlijke asfalt van de straat, die wordt omzoomd door nietszeggende gebouwen die ik altijd intimiderend heb gevonden. Een moeder die een klein, groezelig kind meetrekt wendt haar blik af als ze voorbijloopt. Niemand maakt oogcontact in deze dichtbevolkte, eenzame en mistroostige buurt, behalve kerels die je proberen te versieren. Een groep van zulke lui hangt wat rond voor een gebroken winkeletalage waar een groot bord hangt waarop iets staat over vijftig procent korting. Ze zijn niet meer dan blauwe plekken vanuit mijn ooghoeken als ze me achterna roepen: ‘*Ni hao!* Mag ik mijn loempia in jouw rijstkoekje stoppen?’ waarna ze schor beginnen te lachen. Moeten

ze nou echt elke dag dezelfde stompzinnige opmerking maken? Zolang ze op afstand blijven is mijn vage zicht even troostrijk als een cocon. Wanneer ik vrijwel blind ben, kan ik doen alsof ik ook bijna doof ben.

Op een dag zal ik mijn studie aan City University of New York weer oppakken en mijn lesbevoegdheid halen, zodat ik weg kan komen uit deze buurt. Ik zal pa en ma ook een andere woning bezorgen. Het doet er niet toe dat ik vorig jaar ben gestopt met mijn studie. Het zal me lukken. Ik heb mijn master Engelse taal al, ik ben er bijna. Het kost me geen enkele moeite om mezelf voor een klas vol leerlingen te zien staan; ze zijn helemaal geboeid, lachen om mijn grapjes en zetten grote ogen op vanwege de briljante literatuur die ze lezen, en ik struikel over geen enkel woord.

Word wakker, Amy. Het enige wat jij doet is slakken redden, wat niet per se een slechte ontwikkeling is.

Sylvie en ik zijn allebei boeddhistisch opgevoed en sommige denkbeelden, bijvoorbeeld dat al het leven kostbaar is, zijn ons bijgebleven. Toen we klein waren, renden we met vlindernetten door het appartement om vliegen te vangen en die buiten vrij te laten. Maar, zoals wordt bewezen door pa en dat gedoe met het afmaken van vissen en vele andere zeedieren, kent religie haar grenzen wanneer ze wordt geconfronteerd met de bikkelharde werkelijkheid van het dagelijks leven.

Het park is nog aan het bijkomen van de strenge winter die we achter de rug hebben en het kost me moeite om een goed plekje met veel bladeren te vinden. Net als ik me vooroverbuig, de slak voorzichtig tussen mijn duim en wijsvinger geklemd, gaat mijn mobiele telefoon. Ik maak een sprongetje en laat de slak bijna vallen. Ik zet hem neer en weet de telefoon uit mijn jaszak te halen. Ik tuur met samengeknepen ogen naar het nummer. Net als ik het gesprek wil aannemen verbreekt de beller de verbinding. Het is een lang nummer dat begint met +31. Dat heb ik eerder gezien op de telefoon van Sylvie. Het is ie-

mand uit Nederland, vermoedelijk mijn achterneef Lukas, hoewel hij me nog nooit heeft gebeld. Hij praat enkel met Sylvie.

Ik vraag me af hoeveel het zal kosten om Lukas te bellen in Amsterdam en ik krimp even ineen. Hopelijk belt hij binnenkort terug. In plaats daarvan ga ik naar de platenzaak in de buurt. Ik blijf graag een tijdje hangen in een van hun luistercabines, maar ik koop bijna nooit iets. Mijn maag verkrampst bij de gedachte aan mijn onthutsend hoge studieschuld, die diploma voor diploma is opgebouwd. Jarenlang heb ik maar wat aangemodderd terwijl ik probeerde te bepalen wat ik met mijn leven wilde doen, voordat ik voor het onderwijs had gekozen, en toen stak mijn aloude kwaal van het stotteren de kop weer op terwijl ik voor de groep stond om mijn lesopdrachten te oefenen. Ik ben eroverheen gegroeid, meestal tenminste, maar de angst voor mijn gestotter bleek even sterk als het stotteren zelf: al die uitdrukingsloze gezichten terwijl mijn paniek me verstikte als een dikke deken. Soms denk ik dat ik een ongeschoolde immigrant had moeten blijven zoals pa en ma. Sommige jonge vogeltjes, zoals Sylvie, verlaten het nest en gaan de vrijheid tegemoet, en andere fladderen en fladderen, en tuimelen vervolgens op de grond. Uiteindelijk durfde ik mijn klasgenoten en mijn docenten niet meer onder ogen te komen. En natuurlijk was Sylvie degene die me te hulp schoot toen de aflossingsvrije periode van mijn leningen verstreken was. Zonder een woord te zeggen heeft zij de betalingen op zich genomen.

Sylvie is rijk, in elk geval vergeleken met mij, maar niet zo rijk dat ze die last op haar schouders kan nemen zonder hem te voelen. Haar man Jim en zij hebben zelfs een nog hogere studieschuld dan ik, en Jim verdient niet veel als decaan op een openbare school in Brooklyn. Hij mag dan uit een familie met oud geld komen, maar zijn ouders vinden dat kinderen op eigen benen moeten staan, dus zal hij tot hun dood geen cent

van zijn rijkdom zien. Met uitzondering van het belachelijke geschenk dat ze hem hebben gegeven voor zijn huwelijk met Sylvie. En wat mij betreft: in plaats van pa en ma te helpen, die zich al jarenlang uit de naad hebben gewerkt, woon ik in hun huis en eet ik hun eten. Ik doe af en toe uitzendwerk, maar hoewel ik heel snel kan typen – mijn enige echte vaardigheid – is het lastig om aan werk te komen. Ik zeg tegen iedereen dat het door de slechte economie komt, maar ik weet natuurlijk wel beter. Het ligt aan mij. Sylvie zegt altijd dat ik niet het maximale uit mezelf haal en dan zeg ik tegen haar dat ze haar mond moet houden en me met rust moet laten.

In de winkel ga ik naar de afdeling klassieke muziek, waar ik tot rust kom zodra ik de schitterende, fluwelen stem van Anna Netrebko uit de luidsprekers hoor zweven. Ze zingt Verdi. Keurige rekken cd's staan naast planken vol bladmuziek en bak na bak met elpees. Aan de muren hangen oude gitaren en violen. Ik ben dol op de geuren van papier, lak en schoonmaakmiddel met citroen. Zach, de knappe kerel, heeft weer dienst. Ik geloof tenminste dat hij knap is. Zonder mijn bril is dat moeilijk met zekerheid vast te stellen, maar met bril wil ik in zijn nabijheid nog niet dood gevonden worden. Ik vind de contouren van zijn gezicht en lichaam aantrekkelijk en ik ben dol op zijn stem: warm, diep en helder. Hij klinkt altijd alsof hij naar me glimlacht.

‘Hoi, Amy. Waar wil je deze week naar luisteren?’

Ik probeer mijn gezicht vriendelijkheid te laten uitdrukken, maar ik vermoed dat ik mijn gelaatstrekken vreemd verwrongen heb. ‘H-heb jij een suggestie?’

Eigenlijk mag hij alleen klanten die iets kopen muziek laten horen, maar hij lijkt zich nooit aan mijn langdurige bezoeken te storen. ‘Tja, wat denk je van iets van Joseph Szigeti?’

In mijn enthousiasme vergeet ik mijn verlegenheid. ‘Ik heb net een artikel gelezen over zijn versie van Prokofjevs *Concert nr. 1 in D*.’

‘Dat is fenomenaal,’ zegt hij, terwijl hij een cd tevoorschijn trekt. ‘Hij bewijst dat technische perfectie niet alles is.’

Maar als we naar de luistercabine lopen, gaat mijn telefoon. ‘Het spijt me,’ mompel ik. ‘Ik moet dit gesprek echt aannemen.’ Ik buig mijn hoofd en ga de winkel uit. Het lukt me ditmaal om op tijd op te nemen en zodra ik de stem van Lukas hoor, weet ik dat er iets mis is.

De ruis op de lijn is vreselijk, waarschijnlijk omdat het een trans-Atlantisch gesprek is. Ik druk mijn hand op mijn andere oor in een poging hem beter te kunnen verstaan.

‘Amy, ik moet Sylvie onmiddellijk spreken,’ zei Lukas. Zijn stem klinkt strak van spanning en zijn Nederlandse tongval is sterker dan ik had verwacht.

Ik frons mijn voorhoofd. ‘Maar ze is op dit moment in Nederland bij jou.’

Hij haalt zo scherp adem dat ik het door de telefoon kan horen. ‘Wat? Nee, dat is ze niet. Ze is zaterdag teruggevlogen. Ze zou er ondertussen moeten zijn. Heb je nog niets van haar gehoord?’

‘W-we wisten niet eens dat ze terug zou komen. Ik heb haar vlak na grootmoeders begrafenis gesproken. Wanneer was die ook alweer? Donderdag toch? Ik dacht dat ze nog een tijdje zou blijven. Ze zei ook dat ze nog niet klaar was met haar project.’

‘Sylvie neemt haar telefoon niet op. Ik moet haar dringend spreken.’

De precieze, betrouwbare Sylvie zou ons meteen na haar aankomst hebben laten weten dat ze weer thuis was. Ze zou zijn langsgelopen om ma over grootmoeder te vertellen. Onder mijn huid begint mijn hart als een wond te kloppen.

Er moet een eenvoudige verklaring zijn. Ik doe mijn best om geruststellend te klinken. ‘Maak je geen zorgen, ik zal uitzoeken wat er aan de hand is.’

‘Ja alsjeblieft, doe dat. Als je haar vindt, vraag dan of ze mij wil bellen, oké? Onmiddellijk.’ Er volgt een pijnlijke stilte. ‘Ik hoop dat alles goed met haar is.’

Ik zet snel mijn bril op en haast me naar de stomerij waar ma werkt. Als ik de deur opendoe, word ik omhuld door de vage geur van stoom en chemicaliën. Ik zie ma achter de lange toonbank staan. Ze praat in haar gebroken Engels met een goedgeklede vrouw met glad, honingblond haar.

‘Tot onze ontzetting zagen we dat een van de knoopjes los was geraakt nadat we dit hadden opgehaald,’ zegt de klant, terwijl ze een herenoverhemd met een dun streepje naar ma duwt.

‘Spijt erg.’ Ma’s vermoeide kleine gezicht steekt bleek af tegen haar zwarte kleren en haar ogen zijn opgezwollen van het huilen. ‘Ik maken.’

De vrouw tikt met een gemanicuurde nagel op de toonbank. Haar toon is zowel geërgerd als neerbuigend, alsof ze het tegen een kind heeft dat zich heeft misdragen. ‘Dit is niet echt de kwaliteit die we verwachten, vooral niet nu uw prijzen omhoog zijn gegaan.’

‘Spijt erg,’ herhaalt ma.

Ik werp een boze blik op de knokige rug van de vrouw. Ik wil tegen haar zeggen dat de eigenaar de prijzen heeft verhoogd. Daar had ma niets mee te maken. Ze heeft zelfs nog nooit opslag gehad in de vele jaren die ze hier al werkt, waarbij ze de hele dag moet staan, zware bundels textiel moet tillen, moet stomen, strijken en naaien. Maar ik houd mijn mond. Ik wacht tot de klant klaar is met het berispen van ma en weer vertrekt.

Als ma me ziet, verschijnt er ondanks haar verdriet een stralende glimlach op haar gezicht. Hoewel ik wel wat Chinees kan verstaan, heb ik het nooit leren spreken, dus praat ma altijd Engels met me. ‘Amy, waarom jij hier?’

Ik had me voorgenomen om haar niet ongerust te maken, maar onwillekeurig pak ik haar bij de pols, waardoor ik haar dunne polyester blouse kreuk. ‘Neef Lukas belde net. Hij zegt dat Sylvie het afgelopen weekend naar huis is gevlogen, maar dat ze haar telefoon niet opneemt.’

‘Ah ja.’ Ma slaat haar andere hand voor haar mond. Haar grote donkere ogen laten te veel wit zien. ‘Ons niet verteld dat ze thuiskomt. Ze moet in orde zijn. Gewoon vergissing. Jij ah-Jim gebeld?’

‘Dat heb ik het hele eind hiernaartoe geprobeerd, maar hij neemt niet op. Er zijn toch geen vliegtuigongelukken of zo geweest?’

‘Natuurlijk niet! Wat jij bedoelen!’ Met haar tere linkerhand wrijft ma drie keer over haar voorhoofd om het kwaad af te weren van de woorden die ik zonet heb gesproken. Ze staart me aan tot ik me naar haar toe buig zodat ze hetzelfde bij mij kan doen. We zijn bijna exact even groot en als ik ons zie in de spiegel van de winkel, word ik eraan herinnerd hoeveel we op elkaar lijken, behalve dan dat ik een bril met dikke glazen draag en me niet kan meten met de jeugdfoto’s van ma. Ze was het mooiste meisje geweest in ons dorp in Guangdong. Ook nu ze de vijftig is gepasseerd is haar huid nog prachtig, met slechts wat ondiepe rimpeltjes, een zijdeachtige crèmetint die haar warme ogen mooi laat uitkomen. In haar blik ligt iets wat zowel teer als wild is, als een hert in het bos. ‘Jij naar hun huis gaan. Kijken wat aan de hand is. Gebruik de sleutel, in pot met gedroogde gember thuis.’

‘Ik heb zelf een sleutel. Die heeft Sylvie me gegeven voordat ze wegging. Maar weet je het zeker, ma?’ Ik huiver bij de gedachte om Sylvies huis zonder toestemming te betreden. Allerlei gedachten schieten door mijn hoofd. Stel je voor dat Jim thuis is? Wat gebeurt er met ons? Wat kan Sylvie zijn overkomen?

‘Zeker, zeker,’ zegt ze. ‘Jij nu gaan. Snel.’

*Ma***MAANDAG 2 MEI**

Ik was zo onnozel als de kikker onder in de put toen ik Sylvie terug liet gaan naar Holland. Hoe vaak moet ik mijn dochter afstaan aan dat land van wind, mist en verlies? Ze heeft de eerste negen jaar van haar leven daar al doorgebracht; en toen, een maan geleden, toen ze hoorde dat mijn ma, haar grootmoeder, op sterven lag, heeft ze snel een ticket naar Amsterdam geboekt. Sylvie was net een blad dat verwelkte door heimwee en omlaag dwarrelde om terug te keren naar de wortels van zijn eigen boom.

Ik was zo druk in de weer met mevrouw Hawkins, de vrouw wier gave huid haar lelijke karakter verbergt, dat ik Amy de stomerij niet zag binnenkomen. Mijn arme jongere meisje, haar gezicht verbijsterd van angst, dat op haar gebarsten lippen beet zonder dat ze zich ervan bewust was. Ik wilde haar mijn zielenlast niet vertellen, vooral niet omdat ze eindelijk een keer haar ooglenzen droeg. Haar hart weet al genoeg.

Ik ging zitten om de knoop waarover mevrouw Hawkins had geklaagd steviger aan te naaien. Ik had het aan meneer Hawkins laten zien toen hij het overhemd had opgehaald, en hij had gezegd dat het geen enkel probleem was. Maar hij moest ruim zestig jaar zijn en mevrouw Hawkins is dichterbij de veertig. Hij is een oude koe die jong gras eet, en daarom

moet hij de tol betalen voor zijn pleziertjes. Terwijl ik bezig was, gingen mijn gedachten terug naar de zwartste periode uit mijn leven. Het was ruim dertig jaar geleden toen ik mijn zes manen oude Sylvie aan grootmoeder had overhandigd zodat ze kon opgroeien in Holland. Het ergste is dat ik wist wat ik deed. Ik had geen excuus.

Pa en ik waren net naar het Prachtige Land verhuisd en aan alle kanten klonken de liederen van Chu, we waren geïsoleerd en hadden geen enkele hulp. Ik had al een dikke buik van Sylvie. Er was geen enkele manier om het hok te repareren nadat de geiten waren verdwenen. We spraken allebei geen woord van de Moedige Taal: Engels. Pa zat over zijn kom met kale rijst gebogen, zonder vlees of groenten, alleen sojasaus. Onder het eten verborg hij zijn gezicht achter zijn ruwe handen. Toen hield hij nog van me met de onschuld van zijn groene jaren, en wanneer hij me aankeek waren de holtes van zijn jonge gezicht vol met schuldgevoel en niet met verwijten.

We aten bitterheid en probeerden wel duizend manieren, honderd plannen, maar wanneer de tijger zich uit de bergen op de vlakten waagt, wordt hij op de kop gezeten door honden. Niemand wilde ons helpen of ons werk geven tot pa eindelijk een baan vond op de vismarkt van Chinatown. Dat was als negen koeien die één streng haar moesten delen. Hoe moest dat voldoende zijn? En de situatie zou alleen maar moeilijker worden als ik van mijn kindje was bevallen. Stellen zoals wij stuurden hun kleintjes vaak terug naar China, om ze daar door familie op te laten voeden. Dat waren ze al van plan voordat ze naar het Prachtige Land vertrokken. Maar ik bezwoer dat ik mijn liefvallige zwaluwmeisje nooit zou laten gaan.

Toen kwam ma's brief. Zij was naar Holland verhuisd met mijn welvarende nicht Helena en Helena's echtgenoot Willem. Die hadden net een jongetje gekregen dat Lukas heette. Grootmoeder vertelde over de koele omstandigheden, de flinke breedte van hun huis, dat Helena haar hart bezwaarde met ge-

dachten dat Lukas op zou groeien als het enige kind van het Centrale Koninkrijk in hun buurt. Zoals Helena zelf maar al te goed wist waren er te weinig Chinezen in Holland. Daarom was ze teruggekeerd naar ons dorp in het Centrale Koninkrijk om Willem, die knap was om te zien, voor zichzelf op te eisen.

Ik las de brief snel door, jaloers dat Helena mijn ma had gestolen om voor haar zoontje te zorgen. Ik zou er alles voor over hebben gehad om grootmoeder bij mij te hebben in dit vreemde en vijandige Prachtige Land. Maar toen ik rondkeek in de piepkleine ruimte waar pa en ik in gepropt zaten, bracht ik mijn hart in evenwicht met zowel emoties als rede. Helena's familie had geld en zij kon voor zowel grootmoeder als hun baby zorgen. Ik dwong mezelf om mijn ontevredenheid in te slikken. Helena's eigen ouders hadden het te druk met hun ingewikkelde leven om Helena en Willem te helpen met hun kind. Ik moest dankbaar zijn dat ze grootmoeder een betere gezondheidssituatie hadden geboden dan ze in China had gehad.

Ik las verder en besefte dat Helena's voorstel verder ging dan dat. *Mijn hartje,* schreef grootmoeder, *als je mij je kostbaarste vrucht toevertrouwt, zou dat wellicht iets van jouw last verlichten. Dit schrijf ik op verzoek van je nicht Helena. Willem en zij zouden voor je kindje zorgen als voor hun eigen jong totdat jij zelf voor haar kunt zorgen. Of kom naar Holland, gewoon om je oude ma op te zoeken en de geschenken te aanvaarden die alleen een moeder haar kind kan geven.*

Ik zuchtte. Helena's bloemrijke woorden en sluwe taalgebruik konden me niet voor de gek houden. Ze mocht me niet erg. Uit één feit kon ik er drie afleiden. Haar aanbod was natuurlijk in haar eigen voordeel. Ze hoefde niet bang te zijn dat ik grootmoeder, hun oppas en dienstbode, bij hen weg zou halen, en ze zou een speelkameraadje voor hun zoontje krijgen. Maar eerlijk is eerlijk, Helena vroeg om een extra mond om te voeden, een lichaam om te kleden, en daar was ik dankbaar voor. Ze zou zelfs mijn ticket voor de vliegtuig betalen.

Maar ik zou mijn kind alleen naar haar toe brengen als het echt niet anders kon.

Toen werd Sylvie geboren. Sally, noemde ik haar in het Engels. Dat staat nog altijd op haar geboortebewijs. Maar in de taal van het Centrale Koninkrijk is ze altijd mijn Sneeuw Jasmijn geweest: Sul-Li. De Holland-mensen hebben haar een andere naam gegeven. Ze is bij me weggegaan als Sally en teruggekeerd als Sylvie.

Ze was zo teer, een klein vogeltje dat van mensen hield en dat mijn vinger vastgreep alsof het een tak was. Pa's grote handen die haar wangetje aaiden, dat even blozend en zacht als een perzik was. Tegen die tijd waren we door ons schamele spaargeld heen. Eerder had niemand een vrouw met een dikke buik die de Moedige Taal niet sprak werk willen geven en nu stond niemand me toe om naar het werk te gaan met een baby. Welk pad zou het lot voor ons hebben gekozen als ik je hier bij me had gehouden, mijn Sneeuw Jasmijn?

In die zinderende New Yorkse zomer snikte Sylvie het uit en de kleine luchtverplaatser in die smalle kamer, volgepropt met mij, pa en haar, bracht geen verlichting. Ik deed af en toe klusjes – wat naaiwerk, nepparels aaneenrijgen tot armbanden – om geld te verdienen. Ik waste haar beplaste kleren in de baadbak. Pa nam een tweede baan, tafels bedienen in een maaltijdzaal tot diep in de nacht. Het putte ons uit totdat, in de achtste maand, het witte spook mijn handtas nam.

Ik was naar Chinatown gegaan in de hoop een baantje te krijgen in een bakkerij. Nadat ze een blik op Sylvie hadden geworpen, die met een stuk stof op mijn rug gebonden was, hadden ze me de deur weer uit gestuurd. Buiten adem en aan het eind van mijn krachten was ik de laatste die uit de ondergrondse trein stapte bij onze halte in Queens. Ik was half aan het rennen, in een poging bij de andere passagiers te komen, toen het witte spook mijn zicht op hen blokkeerde. Zijn ogen waren even blauw en hard als die van de bedelaar in ons dorp

in het Centrale Koninkrijk. Met zijn ene hand greep hij het hengsel van mijn handtas en met de andere duwde hij zo hard tegen mijn schouder dat ik struikelde en op de grond viel.

Wanhopig draaide ik me om zodat ik niet op Sylvie zou belanden. Een brandende pijn schoot omhoog door mijn arm en voetstappen renden weg. Het witte spook schreeuwde achterom: 'Kut-Chinees!' Zo veel verstond ik al wel van de Moedige Taal. Ik lag daar, verbouwereerd, mijn wang bloedend op het asfalt, blij dat ik Sylvie hoorde huilen op mijn rug, blij dat ze nog kon huilen. Stel je voor dat hij tegelijk met mijn handtas ook de koorden van de babydraagdoek had gepakt? Stel je voor dat ik boven op haar was beland? Stel dat we op het spoor waren gevallen?

Ik schreef Helena dat ik mijn kleine meisje in de tiende maan zou brengen. Toch had ik het alsnog niet moeten doen. Maar ik was drieëntwintig, pasgetrouwd, onlangs geëmigreerd, en het kostte me de grootste moeite om het hoofd boven water te houden in deze enorme oceaan die het Prachtige Land heette. Ik hield me voor dat het maar voor een jaar zou zijn en dat we haar dan weer terug zouden halen. Ik wist niet dat het negen jaar zou duren voordat ik haar terug zou zien.

Ik hield mijn meisje dicht tegen me aan gedurende de eindeloze tijd in de vliegmachine totdat we landden in Holland op een zwarte dag met buitensporig veel water. Toen begreep ik het: ik had mijn dochter naar een landschap van tranen gebracht.

*Amy***MAANDAG 2 MEI**

Sylvie maakt het goed, natuurlijk maakt ze het goed. Ik hou me vast aan mijn stoel terwijl de metrowagon naar Brooklyn ram-melt en ik probeer na te denken. Naast al haar andere goede ei-genschappen is Sylvie net een vrouwelijke James Bond. ‘Stre-ber’ is nog zwak uitgedrukt. Als onze kraan lekt, repareert Sylvie hem. Ze heeft mijn oude laptop uitgebreid met zo veel extra drives en zo veel geheugen dat ik hem de bijnaam Fran-kenstein heb gegeven. Als haar vliegtuig zou neerstorten, is Sylvie degene die zichzelf met een parachute in veiligheid brengt, nadat ze eerst al haar medepassagiers heeft gered. Ik heb nog nooit gevlogen, maar ze heeft me wel een miljoen keer gezegd dat ik altijd het aantal rijen moet tellen naar de dichtst-bijzijnde uitgang, zodat ik daar in geval van nood in het don-ker naartoe kan kruipen. Ze heeft zelfs op een schietbaan ge-leerd hoe je met een wapen moet schieten. Je weet maar nooit, zei ze.

Een van de weinige dingen die Sylvie niet kan is zwemmen. Bij onze geboorte hebben pa en ma onze voorspellingen laten schrijven door de monniken van de tempel en die van Sylvie verboden haar om in de buurt van water te komen. Toen ik dat hoorde, vroeg ik: ‘Roep je dat dan niet over iemand af? Als ze niet leert zwemmen, zal ze toch zeker verdrinken als ze in